

DOI 10.31558/2519-2949.2024.2.8

УДК 321.7:005.334]:[327.5:316.42]"2024"

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-4113-8332>*Руднева А. О., Запорізький національний університет*ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-0334-2412>*Мальована Ю. Г., Запорізький національний університет*

ВИКЛИКИ ДЕМОКРАТІЇ У 2024 РОЦІ: ОСНОВНІ ТЕНДЕНЦІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

У статті розглядаються ключові аспекти сучасних викликів, що стоять перед демократією у 2024 році. Зокрема, увага зосереджується на зростанні авторитарних тенденцій, які обумовлюють вплив на демократичні процеси, обмежують права та свободи громадян, свободу слова та критику, втручаються у виборчі процеси та змінюють правові норми, а також глобальні кризи, технологічний розвиток, процеси цифровізації і віртуалізації, геополітичні напруження та зміни в економічних умовах, соціокультурні трансформації тощо. Проте демократія продовжує бути ключовим принципом у багатьох регіонах світу, де громадяни активно виступають за свої права та участь у прийнятті рішень. Акцентується увага на цивілізаційному розколі, ідеологічному, ціннісному протистоянні у сучасному геополітичному просторі на фоні загострення військово-політичного конфлікту в Україні, арабо-ізраїльського питання, глобальному протистоянню демократичного та авторитарного світів. Висвітлюється проблема цифрової свободи в умовах діджиталізації та цифровізації суспільно-політичних процесів. Розвиток інформаційних технологій впливає на спосіб, яким демократичні інститути спілкуються з громадськістю та як громадяни сприймають політичну інформацію. Значна увага приділена штучному інтелекту та його ролі у сучасних демократичних процесах, зокрема виборів, проведення яких припадає на 2024 рік у багатьох країнах світу, що може стати значним випробуванням як для політичних діячів, так і для самого суспільства. Наводиться приклад зі звіту-2024 Давоського Всесвітнього економічного форуму про глобальні ризики на найближчі 2 роки, де перше місце посіла дезінформація. У статті висвітлюються перспективи розвитку демократії у найближчому майбутньому. Висновки статті мають на меті сприяти розумінню сучасних викликів демократії та виробленню ефективних стратегій для забезпечення її стабільності та розвитку.

Ключові слова: демократія, авторитарні тенденції, геополітичні напруги, цифрова свобода, дезінформація, фейк, соціальні мережі, штучний інтелект, громадянське суспільство, економічна нестабільність, соціокультурні трансформації

Демократія як форма урядування, політичного режиму і система цінностей протягом історії свого існування завжди піддавалась випробуванням, проте у ХХІ столітті і у 2024 році зокрема світ зіштовхнувся з рядом унікальних викликів, які впливають на функціонування та майбутнє демократичного світу.

Зі змінами у політичному, економічному та соціальному ландшафті держав по всьому світу, демократичні інститути зазнають значних викликів та переосмислення. Низка факторів спричиняє ці виклики, включаючи глобальні кризи, технологічний розвиток, процеси цифровізації і віртуалізації, геополітичні напруження та зміни в економічних умовах. Вирішення цих проблем потребує спільних зусиль усіх зацікавлених сторін – від урядів та міжнародних організацій до громадянського суспільства. Тільки спільно можна забезпечити майбутнє стабільної, вільної та справедливої демократії.

Політичні, економічні, технологічні та соціокультурні зміни породили різноманітні виклики, які потребують уважного аналізу та реагування. Деякі з цих викликів вже відчутні, інші з'являються на горизонті, проте кожен із них має потенціал вплинути на демократичні інститути та процеси.

Стаття має на меті розглянути основні проблеми, з якими стикаються демократичні системи у світі, зокрема у 2024 році, спрямована на поглиблене розуміння та аналіз цих викликів та тенденцій,

на виявлення можливих шляхів подолання цих викликів для підтримки та зміцнення демократії у майбутньому.

Дослідженню сучасних демократичних процесів, викликів та перспектив розвитку демократії на тлі глобальних політичних процесів приділено увагу у роботах українських та зарубіжних дослідників. Проблематика розвитку демократії була предметом наукового аналізу таких дослідників як: Ю. Бисага, Д. Белов, О. Бориславська, М. Гаврилов, Ю. Гоцуляк, Р. Даль, І. Жаровська, А. Заєць, О. Колодій, М. Куницький, О. Лотюк, А. Мучник, А. Прокопенко, О. Скрипнюк, А. Слюсаренко, О. Тодика та інших. Проте динаміка тенденцій розвитку сучасного світу, викликів та перспектив, що стоять перед демократією, дуже висока, тому дослідження цієї проблематики є гостроактуальним як для розвитку демократії у світі загалом, так і в Україні зокрема, яка наразі бореться за своє незалежне, вільне, демократичне майбутнє.

Розглянемо деякі з найбільш значущих викликів, які стоять перед демократією у 2024 році.

Зростання авторитарних тенденцій.

З одного боку, спостерігається зростання авторитарних тенденцій у деяких країнах, де права та свободи громадян піддаються обмеженням, авторитарні лідери намагаються обмежити свободу слова та критику, втручаються у виборчі процеси та змінюють правові норми (рф, Білорусь). Наприклад, вибори на ТОТ України, які проводились російською окупаційною стороною з порушенням всіх демократичних норм та процедур.

З іншого боку, демократія продовжує бути ключовим принципом у багатьох регіонах світу, де громадяни активно виступають за свої права та участь у прийнятті рішень. Наприклад, масові протести представників громадянського суспільства Грузії через закон «Про прозорість іноземного впливу», проти чергової спроби проросійської влади з партії «Грузинська мрія» здійснити «московську мрію». Грузинський законопроект є калькою з російського закону про іноагентів, який в росії став частиною репресивних заходів на шляху перетворення країни з авторитарної диктатури на тоталітарну. Цей законопроект несумісний із цінностями ЄС та демократичними принципами, він спрямований проти амбіцій Грузії щодо членства в ЄС, шкодить міжнародній репутації Грузії та ставить під загрозу євроатлантичну інтеграцію країни [2].

З поширенням авторитарних режимів і наростанням впливу авторитарних лідерів на світовій арені, демократичні цінності опиняються під загрозою. Підстави для цього варіюються від захоплення влади до підризу інституцій та прав людини. Наприклад, постійне балансування, відкати демократії, збільшення частоти переворотів, в результаті яких демократії змінили військові диктатури, відбуваються в африканських країнах групи Франсафрика, які колись були французькими колоніями (Сенегал, Нігерія, Чад, Туніс тощо). У Сенегалі президент Макі Салл, який не має права більше балотуватися, намагався перенести вибори за три тижні до початку голосування з лютого та грудень 2024 року, через що країну охопили масштабні протести. Його адміністрація застосувала тактику, якою користуються інші країни, які бажають утриматися при владі у всій франкомовній Африці: блокування інтернету, заборона демонстрацій, вбивство протестувальників і кидання опозиційних політиків до в'язниці.

8 із 9 успішних переворотів в Африці з 2020 року відбулися в колишніх французьких колоніях – єдиним винятком є Судан, який був британською колонією. Колишні французькі колонії були «чемпіонами державних переворотів», а також борцями за так званий «конституційний порядок» та «демократію». Понад 10 колишніх французьких колоній континенту отримали найгірший рейтинг, за даними Freedom House. Усі вони отримали нижчі бали за шкалою свободи Freedom House у 2023 році, ніж у 2019 році, за винятком Джибуті та Марокко, які залишилися на тому ж рівні, і Мавританії, де після десятиліть військового правління нещодавно почали проводити вибори [5].

Варто також не забувати про зростання праворадикальних настроїв в Європейському просторі на тлі зростаючої соціальної кризи, пов'язаною з міграційною політикою.

Геополітичні напруги.

Геополітичні конфлікти та напруги між країнами впливають на демократичні процеси. У 2024 році зростаюча напруга між світовими державами створює серйозні виклики для демократичних установ та міжнародних відносин.

На сьогоднішній день ми спостерігаємо цивілізаційний розкол, ідеологічне, ціннісне протистояння у геополітичному просторі. На фоні загострення військово-політичного конфлікту в Україні, навколо арабо-ізраїльського питання, відбувається глобальне протистояння демократичного

та авторитарного світів: США, Європейського простору, країн демократичного світу і так званої «вісі зла» або страху, як визначають аналітики: росія-Китай- Іран-КНДР та терористичного світу.

Особливу увагу викликають пропалестинські мітинги у демократичних країнах, які прокотилися Європою та США після початку антитерористичної операції ЦАХАЛ у Секторі Гази проти ХАМАС, які охопили значну кількість людей, особливо молоді, яка виголосила популярний «пропалестинський» слоган «From the river to the sea Palestine will be free» («Від річки і до моря Палестина буде вільною»). Інакше кажучи, це слоган радикальних терористичних рухів, який заперечує право Ізраїлю на існування, для цього вимагає знищення держави Ізраїль із усіма його жителями.

Спекотні суперечки про дії Ізраїлю в Газі та свободу слова охопили студентські містечка США після нападу ХАМАС на Ізраїль 7 жовтня. У квітні 2024 року піднялася наступна хвиля пропалестинських протестів, які охопили університети США. З того часу почастишали випадки антисемітизму та ісламофобії. Держсекретар США Ентоні Блінкен назвав студентські протести проявом демократії, але розкритикував студентів за те, що на своїх демонстраціях вони мало говорять про роль ХАМАС у конфлікті [1].

Вплив технологій на демократію: цифрова свобода, загроза дезінформації та фейків.

У сучасному світі швидкі технологічні зміни перетворюють наші способи спілкування, сприйняття інформації та взаємодії зі світом. Цифрові технології стають важливим інструментом для сприяння демократії та розвитку громадянського суспільства. У цьому контексті поняття «цифрова свобода» стає дедалі більш актуальним і важливим.

Цифрова свобода означає можливість вільного доступу до інформації, свободи висловлювання та права на приватність у цифровому просторі. Вона є важливим компонентом демократичного суспільства, оскільки дозволяє громадянам виражати свої погляди, сприймати різноманітні точки зору та брати участь у громадських дебатах. Однак існують різні виклики та перешкоди перед цифровою свободою. Однією з найбільших проблем є цензура в Інтернеті.

Деякі країни обмежують доступ до певних інформаційних ресурсів та блокують сайти, які вони вважають небажаними або загрозовими для свого режиму. Це підриває принципи свободи слова та обмежує доступ до різноманітних думок і поглядів. Наприклад, Палата представників США разом із підтримкою допомоги Україні 20 квітня 2024 року проголосувала за так званий законопроект 8038, що може заборонити китайський застосунок TikTok в Америці. Головна пересторога щодо TikTok – це те, що застосунок і його материнська компанія можуть передавати конфіденційні дані користувачів, наприклад інформацію про місце перебування, в руки китайського уряду. Західні законодавці та регулятори також стурбовані тим, що Китай може використовувати рекомендації контенту TikTok для розповсюдження дезінформації. За даними самого сервісу, він має близько 170 мільйонів користувачів із США. Це значна частка з усіх 1,6 мільярда глобальних користувачів застосунку. У низці країн діють повні чи часткові обмеження TikTok: Індія заборонила з 2020 року; в Афганістані – з 2022 року; через цензуру та обмеження з боку власника доступу нема й в Ірані; встановлення TikTok на урядові пристрої заборонено у Тайвані та низці країн ЄС, у Великій Британії, Канаді та Австралії тощо [4].

Іншим важливим аспектом є кібербезпека. З розвитком цифрових технологій збільшується й кількість кібератак. Це може мати серйозні наслідки для демократичних процесів, таких як вибори або громадські дебати, які часто проводяться у цифровому просторі.

Ще одним викликом є проблема фільтрування інформації. У цифровому віці доступ до інформації став простішим, але водночас зростає кількість дезінформації та фейкових новин. Це може призвести до збитків довіри до демократичних інститутів та процесів.

Незважаючи на ці виклики, цифрова свобода має великий потенціал для розвитку демократії. Вона дозволяє громадянам висловлювати свої погляди, обмінюватися інформацією та організовуватися для спільної дії. Для забезпечення цифрової свободи потрібна активна участь громадян, захист прав і свобод у цифровому просторі та розвиток ефективних механізмів контролю за дотриманням цих прав. Цифрова свобода є важливим аспектом сучасного демократичного суспільства. Її розвиток потребує уваги та заходів з боку урядів, громадянського суспільства та міжнародної спільноти для забезпечення захисту прав та свобод у цифровому просторі.

Розширення впливу соціальних мереж, аналітичних систем і штучного інтелекту може мати як позитивні, так і негативні наслідки для демократії. Від маніпуляції громадською думкою до підвищення прозорості та участі громадян – технології формують сучасну політичну реальність.

Розвиток інформаційних технологій впливає на спосіб, яким демократичні інститути спілкуються з громадськістю та як громадяни сприймають політичну інформацію. Виклики цього розвитку включають поширення дезінформації та фальсифікації, а також проблеми приватності та безпеки даних.

Варто зазначити, що у Звіті-2024 Давоського ВЕФ про глобальні ризики на найближчі 2 роки перше місце посіла дезінформація, що може створюватися та розповсюджуватися за допомогою штучного інтелекту. Експерти Давосу наголошують, що це вже призвело «до вибухового зростання фальсифікованої інформації і так званого синтетичного контенту – від складного голосового клонування до підроблених вебсайтів» [3].

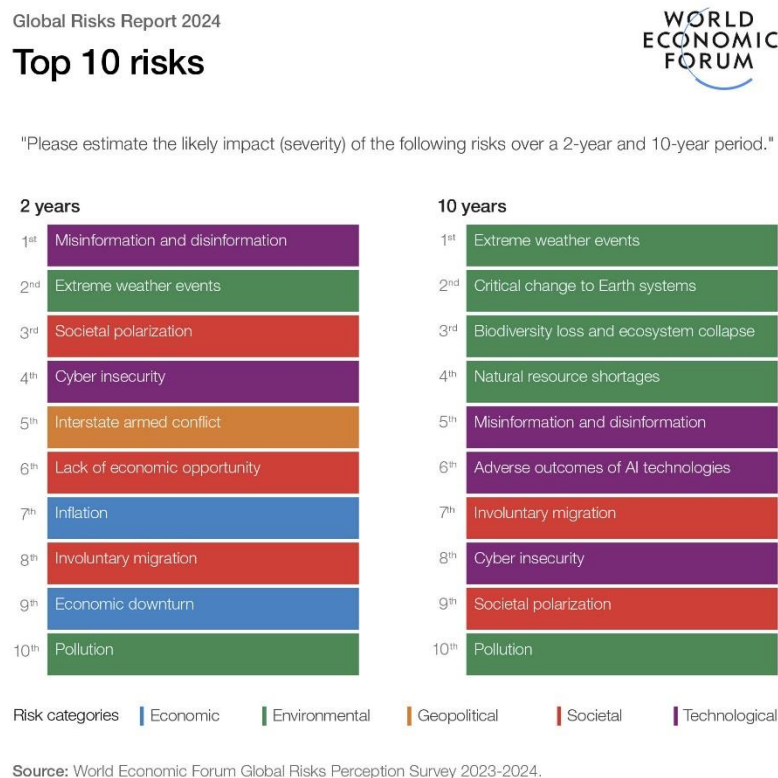

Рисунок 1. Дезінформація на першому місці серед глобальних ризиків найближчих 2-х років

Занепокоєння, що штучний інтелект може зруйнувати вибори та загрожувати демократії, зростає. Частіше з'являються дідфейки, створені на основі ШІ, на яких політики говорять те, чого вони ніколи не говорили, поширюючи плутанину та недовіру серед виборців.

Президент Південної Кореї Юн Сук Йоль закликав світових лідерів приєднатися до захисту демократії від загрози, яку становить дезінформація у 2024 році. Південна Корея стала першою країною, крім США, яка прийняла демократичний саміт. Такий захід вперше скликав Джо Байден у 2021 році, щоб спробувати створити єдиний фронт проти авторитаризму на тлі звинувачень у втручання у вибори з боку росії та Китаю. У лютому 2024 в TikTok та інших соціальних медіа-платформах поширилися фальшиві відео, на яких Юн принижує себе. Уряд Південної Кореї заявив, що відеозаписи були створені для розпалювання соціальних заворушень, і поліція закликала їх видалити або заблокувати. Дідфейки, створені за допомогою генеративного штучного інтелекту, стають все більш поширеними в усьому світі. У січні 2024 виборці в США отримали шахрайські телефонні дзвінки, щоб видати себе за Байдена, щоб вони не голосували на праймеріз [6].

Технологія штучного інтелекту створює деякі серйозні ризики з точки зору дезінформації, проте вона також пропонує певні значні можливості для розвитку демократії: дозволяє проводити аналіз

великих обсягів даних з соціальних медіа та інших джерел для виявлення та розуміння настроїв та потреб громадян, що може допомогти політичним лідерам краще розуміти виборців та приймати більш обґрунтовані рішення; використання чат-ботів, інтерактивних систем, які надають громадянам доступ до інформації та послуг уряду, а також надають можливість виразити свої думки та потреби через автоматизовані канали зв'язку. ШІ може створити платформи для залучення громадськості до прийняття рішень та розробки політики. Це може включати в себе проведення громадських консультацій, організацію обговорень та голосування за різними ініціативами. Наприклад, Campaign Lab проводить навчальні курси для активістів лейбористів і ліберал-демократів Великої Британії щодо використання ChatGPT для створення перших чернеток передвиборчих листівок [7].

Поширення дезінформації та фейкових новин може підірвати довіру громадськості до демократичних інститутів та процесів. Забезпечення доступу до правдивої та об'єктивної інформації є ключовим аспектом у збереженні демократії.

Економічні виклики.

Економічна нестабільність, зростання нерівності та безробіття можуть породжувати недовіру до демократичних інститутів. Важливо забезпечити економічну справедливість та розвиток, які є необхідними передумовами для підтримки демократії. Демократія також стикається з викликами, пов'язаними з корупцією, політичною нестабільністю та недостатньою ефективністю державного управління. Ці проблеми можуть стримувати інвестиції, знижувати довіру до владних інституцій та призводити до економічної нестабільності.

Зміни в економічних умовах, такі як інфляція, безробіття та зростання рівня нерівності, можуть підірвати довіру до демократичних інститутів та спричинити соціальні напруження. Однією з можливих стратегій подолання економічних викликів демократії є активне використання інновацій та технологічних рішень. Розвиток цифрової економіки, впровадження штучного інтелекту у сферу управління та розвиток глобальних торговельних мереж можуть сприяти створенню нових можливостей для економічного зростання та підвищення конкурентоспроможності держави.

Зокрема ідея та практика втілення безумовного базового доходу у відповідь на зростаючі виклики трансформації ринку праці внаслідок інформатизації та цифровізації, роботизації економіки, коронавірусу тощо. На Всесвітньому Економічному форумі у Давосі-2024 йшлося про створення робочих місць для нової ери, зокрема в країнах де зберігається високий рівень безробіття через уповільнення економічного зростання та тривалі наслідки пандемії коронавірусу.

Екологічні проблеми: кризи та надзвичайні ситуації.

Світові кризи, такі як пандемія COVID-19, економічні кризи та природні катастрофи, ставлять під сумнів ефективність демократичних систем у вирішенні важливих питань та наданні громадянам належних відповідей та захисту. Нарощення уваги до проблем екології і кліматичних змін також ставить перед демократичними урядами завдання забезпечити стале економічне зростання, яке б не шкодило навколишньому середовищу. Ефективна екологічна політика є важливою складовою демократичного управління.

Зміни клімату та екологічні кризи вимагають комплексних стратегій та спільних зусиль країн та міжнародних організацій. Демократичні системи повинні виявити свою ефективність у вирішенні цих проблем для збереження своєї легітимності та стабільності.

Соціокультурні трансформації.

Зміни в соціальних та культурних цінностях можуть впливати на підтримку демократії серед населення. Поглиблення розуміння та впровадження принципів рівності, відкритості та інклюзії може виявитися ключовим для збереження демократичних цінностей у 2024 році.

Пандемія COVID-19 спричинила значні виклики для демократичних систем у всьому світі, змушуючи уряди обмежувати громадські свободи для забезпечення громадського здоров'я.

Варто зазначити, що низький рівень довіри громадян до політичних інститутів стає серйозною загрозою для демократії. Це може бути спричинене корупцією, недостатньою прозорістю чи нездатністю владних структур вирішувати проблеми громадян.

The New York Times називає 2024-й «вибухонебезпечним для демократій»: за цей рік у 78 країнах відбудуться 83 вибори різного рівня. В Індії з 19 квітня по 1 червня проходять багатозагові загальні вибори, які визначатимуть політичний курс найбільш густонаселеної країни світу на наступні 5 років. Прем'єр-міністр Нарендра Моді балотується на третій термін, за десять років перебування на цій посаді Моді модернізував країну, але його прагнення змінити світську демократію Індії як індуїстської нації загострило релігійні та етнічні розбіжності в цій надзвичайно різноманітній країні.

США – на порозі одного з найкритичніших передвиборчих періодів у сучасній історії. Вибори до Європарламенту можуть зафіксувати зростання ультраправих сил. А президент РФ на чергових виборах без вибору оголосив про своє переобрання.

Отже, незважаючи на ці виклики, демократія залишається життєво важливим інструментом для розв'язання складних проблем. Вона може бути вдосконалена через посилення прозорості, розвиток громадянського суспільства і зміцнення ролі міжнародного співтовариства в підтримці демократичних процесів. Розуміння цих викликів і відповідна реакція на них є ключем до забезпечення майбутнього демократії у 2024 році.

У контексті цих викликів у перспективі дослідження важливо розглянути нові стратегії та підходи до зміцнення демократії, залучення громадян до управління та забезпечення стійкого розвитку суспільства. В умовах складних викликів демократія може виявитися не тільки вразливою, але й динамічною силою, яка спроможна адаптуватися та змінювати себе для вирішення найважливіших завдань сучасності.

Бібліографічний список:

1. Герасименко Я. Пропалестинські протести охопили університети США, затримано сотні людей, скасовують випускні. *Нromadske*. URL: <https://hromadske.ua/posts/polski-mitniki-ogolosili-sho-do-krayini-timchasovo-ne-zmozhut-vyizhdzhati-vantazhivki-z-ukrayini-chomu> (дата звернення: 27.04.2024).
2. Довгань К. Протести через закон про «іноагентів»: як Грузія може стати новою Білоруссю і чим це загрожує. 24 канал. URL: https://24tv.ua/protesti-gruziyi-2024-prichina-chomu-lyudi-viyshli-vulitsi-cherez_n2537399 (дата звернення: 28.04.2024).
3. Форум у Давосі 2024 розпочинає роботу. Головні теми, учасники та чого чекати Україні. РБК-Україна. URL: <https://www.rbc.ua/rus/news/forum-davosi-2024-rozpochinae-robotu-golovni-1705096868.html> (дата звернення: 25.04.2024).
4. Шевченко Л. Чи заборонять TikTok у США та Україні: в яких країнах це вже зробили й чому. 24 канал. URL: https://24tv.ua/blokvannya-tiktok-ukrayini-ssha-mozhut-zaboroniti-koli-shho_n2540375 (дата звернення: 27.04.2024).
5. Democracy Teetering in African Countries Once Ruled by France // *The New York Times*. URL: https://www.nytimes.com/2024/03/22/world/africa/democracy-senegal-africa-france.html?unlocked_article_code=1.ek0.Zg5E.LrhKM3hru4Xv&smid=url-share (дата звернення: 20.04.2024).
6. South Korea's Yoon, Biden call for defending elections against fake news. *NikkeiAsia*. URL: <https://asia.nikkei.com/Politics/International-relations/South-Korea-s-Yoon-Biden-call-for-defending-elections-against-fake-news> (дата звернення: 20.04.2024).
7. Swenson A., Chan K. Election disinformation takes a big leap with AI being used to deceive worldwide. *The Associated Press*. URL: <https://apnews.com/article/artificial-intelligence-elections-disinformation-chatgpt-bc283e7426402f0b4baa7df280a4c3fd> (дата звернення: 25.04.2024).
8. Wheeler B. Could artificial intelligence benefit democracy? *BBC News*. URL: <https://www.bbc.com/news/uk-politics-68627916> (дата звернення: 15.04.2024).

References:

1. Herasymenko YA. Propalestyns'ki protesty okhopyly universytety SSHA, zatorymano sotni lyudey, skasovuyut' vypusknii. *Hromadske*. URL: <https://hromadske.ua/posts/polski-mitniki-ogolosili-sho-do-krayini-timchasovo-ne-zmozhut-vyizhdzhati-vantazhivki-z-ukrayini-chomu> (date of access: 27.04.2024).
2. Dovhan' K. Protesty cherez zakon pro «inoagentiv»: yak Hruziya mozhe staty novoyu Bilorussyyu i chym tse zahrozhuye. 24 kanal. URL: https://24tv.ua/protesti-gruziyi-2024-prichina-chomu-lyudi-viyshli-vulitsi-cherez_n2537399 (date of access: 28.04.2024).
3. Forum u Davosi 2024 rozpochynaye robotu. Holovni temy, uchasnyky ta choho chekaty Ukraini. *RBK-Ukrayina*. URL: <https://www.rbc.ua/rus/news/forum-davosi-2024-rozpochinae-robotu-golovni-1705096868.html> (date of access: 25.04.2024).
4. Shevchenko L. Chy zaboronyat' TikTok u SSHA ta Ukraini: v yakykh krayinakh tse vzhe zrobyly y chomu. 24 kanal. URL: https://24tv.ua/blokvannya-tiktok-ukrayini-ssha-mozhut-zaboroniti-koli-shho_n2540375 (date of access: 27.04.2024).
5. Democracy Teetering in African Countries Once Ruled by France // *The New York Times*. URL: https://www.nytimes.com/2024/03/22/world/africa/democracy-senegal-africa-france.html?unlocked_article_code=1.ek0.Zg5E.LrhKM3hru4Xv&smid=url-share (date of access: 20.04.2024).
6. South Korea's Yoon, Biden call for defending elections against fake news. *NikkeiAsia*. URL: <https://asia.nikkei.com/Politics/International-relations/South-Korea-s-Yoon-Biden-call-for-defending-elections-against-fake-news> (date of access: 20.04.2024).
7. Swenson A., Chan K. Election disinformation takes a big leap with AI being used to deceive worldwide. *The Associated Press*. URL: <https://apnews.com/article/artificial-intelligence-elections-disinformation-chatgpt-bc283e7426402f0b4baa7df280a4c3fd> (date of access: 25.04.2024).

8. Wheeler B. Could artificial intelligence benefit democracy? BBC News.
URL: <https://www.bbc.com/news/uk-politics-68627916> (date of access: 15.04.2024).

Rudnieva A., Malovana Y. Challenges to democracy in 2024: main trends and prospects

The article examines key aspects of the contemporary challenges facing democracy in 2024.

In particular, attention is focused on the growth of authoritarian tendencies that influence democratic processes, limit the rights and freedoms of citizens, freedom of speech and criticism, interfere in electoral processes and change legal norms, as well as global crises, technological development, digitalization and virtualization processes, geopolitical tensions and changes in economic conditions, sociocultural transformations, etc. However, democracy continues to be a key principle in many regions of the world, where citizens actively advocate for their rights and participation in decision-making. Attention is focused on the civilizational split, ideological and value confrontation in the modern geopolitical space against the backdrop of the aggravation of the military-political conflict in Ukraine, the Arab-Israeli issue, and the global confrontation between the democratic and authoritarian worlds. The problem of digital freedom in the context of digitalization and digitalization of socio-political processes is highlighted. Developments in information technology influence the way democratic institutions communicate with the public and how citizens perceive political information. Considerable attention is paid to artificial intelligence and its role in modern democratic processes, in particular, elections, which will be held in 2024 in many countries of the world, which can become a significant test for both politicians and society itself. An example is given from the 2024 report of the Davos World Economic Forum on global risks for the next 2 years, where disinformation took first place. The article reflects the prospects for the development of democracy in the near future. The purpose of the article's findings is to contribute to the understanding of contemporary challenges to democracy and the development of effective strategies to ensure its stability and development.

Keywords: *democracy, authoritarian tendencies, geopolitical tensions, digital freedom, disinformation, fake news, social networks, artificial intelligence, civil society, economic instability, sociocultural transformations.*